

אשרי נו"ן IN THE MISSING

We just completed **פיוטים** **עשרת ימי תשובה**, a ten day period in which we recited many **פיוטים**. It was hard not to notice that many of the **פיוטים** were written in Aleph-Bet order or in reverse Aleph-Bet order. Unlike **דוד המלך** who authored **אשרי**, none of the authors of the **פיוטים** skipped the letter **נו"ן**. It is therefore a fair question: why did **דוד המלך** not include a verse in **אשרי** that began with the letter **נו"ן**. We know the reason given by the **גמרא**:

ברכות ד'-ב'-אמר רבי יוחנן: מפני מה לא נאמר נו"ן באשרי? מפני שיש בה מפלתן של שונאי ישראל, דכתיב: (עמוס ה') נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. במערבא מתרצי לה הכי: נפלה ולא תוסיף לנפול עוד, קום בתולת ישראל. אמר רב נחמן בר יצחק: אפילו הכי חזר דוד וסמכן ברוח הקדש, שנאמר (תהלים קמ"ה) סומך ה' לכל הנפלים.

The answer of the **גמרא** is problematic for several reasons. First, the interpretation of the **פסוק** given by the scholars in **בבל** was the exact opposite of the interpretation of the **פסוק** given by the scholars in **ארץ ישראל**. Was **דוד המלך** concerned about the fall of the Jews or the fall of the enemies of the Jews? Moreover, how do the scholars in **בבל** who believe that **דוד המלך** was concerned about the enemies of the Jews reconcile their opinion with the statement of **רב נחמן** who sees a relationship with the next **פסוק**: **סומך ה' לכל רבוננו של עולם**. Did the scholars in **בבל** believe that **דוד המלך** was praising the enemies of the Jewish people for lifting the enemies of the Jewish people?

There is a more fundamental problem. If the letter **נו"ן** reminds **דוד המלך** of the **פסוק**: **נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל**, then why did **דוד המלך** include **פסוקים** that begin with the letter **נו"ן** in the other chapters of **תהילים** which he wrote in alphabetical order such as **קי"ט** and **לד'**; **פרקים כה'**.

Let us spend a moment reviewing the comments of the **מפרשים** on the **פסוק** of:

(עמוס ה') נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל.

רש"י עמוס פרק ה פסוק ב- בתולת ישראל – משיגלו בימי הושע בן אלה (מלכים ב טז) לא יעמוד עוד מלך מעשרת השבטים.

רד"ק עמוס פרק ה פסוק ב- נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל – לא תוסיף קום לזמן ארוך. וזה אמר על עשרת השבטים שגלו בימי הושע בן אלה על ידי מלך אשור, שלא שבו

עדיין לארצם; כי בשוב גלות בבל לא שבו הם, אבל עוד עתידים לחזור כי כמה נביאים נבאו עליהם שישובו. והנה מצאנו כמו לא תוסיף זה שאינו ר"ל לעולם אף על פי שכתוב בו עוד. והוא מה שאמר ולא יספו עוד גדודי ארם לבא בארץ ישראל, ואחריו כתיב ויהי אחרי כן ויקבוץ בן הדד את כל מחנהו וגו', וכן ולא תוסיף עוד מלך מצרים לצאת מארצו ונאמר וחיל פרעה יצא ממצרים.

מצודת דוד עמוס פרק ה פסוק ב- נפלה - ר"ל הנה עתה עדת ישראל נפלה בשפל המצב ולא תוסיף עוד לקום להחזיר לקדמותה לממשלתה הראשונה עד אשר יגלו מארצם (אבל בגאולה העתידה ישובו גם המה כמו יהודה ובנימין ומלך אחד יהיה לכולם ויחזרו א"כ גם הם לממשלתם הראשונה):

This is the comment of the סידור רוקח:

[כז] אשרי- עמוד קסד- אין נו"ן באשרי, שראה מפלתן של ישראל כדכתי' נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל. וזה היה בדור נ'; כי מאדם עד צדקיה נ' דורות, לכך כתי' כי דוד תהפוכות המה, הם לא נאמר אלא המה תהפוכות להמ"ה: אדם שם אנוש קנן מהללאל ירד חנוך מתושלה למך נח, הרי י', שם ארפכשד שלח עבר פלג רעו שרוג נחור תרח אברהם, הרי כ'. יצחק יעקב יהודה פרץ הצרון רם עמינדב נחשון שלמה בועז הרי ל', עובר ישי דוד שלמה רחבעם אביה אסא יהושפט יהורם אחזיה הרי מ', יואש אמציה עוזיהו יותם מנשה אמון יאשיה יהויקים הרי נ'. נמצא צדקיה היה לנ' דורות. ואין לחשוב יהואחז ויהויכין שלא מלכו שנה תמימה.

It should be noted that in trying to understand why דוד המלך failed to include a verse that begins with the letter נו"ן, the גמרא looked for guidance from the פסוק that began with the letter סמ"ך, סומך ה' לכל הנפלים, the פסוק that followed. Perhaps the גמרא should have looked to the פסוק that began with מ"ם, the פסוק that preceded. Perhaps the פסוק of מלכותך מלכותך מלכותך, caused דוד המלך to consider the circumstance of his own monarchy. In doing so, he may have anticipated the message of the פסוק: נפלה לא תוסיף: פסוק שאול המלך became king only because of a נפילה; because שאול המלך failed to follow the direction of the עמלק רבנו של עולם to destroy עמלק. As a result, שאול המלך became a lame-duck king. The descendants of שאול המלך lost the opportunity to succeed him. The monarchy and the line of succession were transferred to the descendants of דוד המלך. By omitting the letter נו"ן, דוד המלך acknowledged that his family line was not the first choice to be the family line of Jewish monarchy. The family of שאול המלך was the first, the בתולה choose אשרי to hold its prominent place in תפלה because by leaving out the נו"ן, דוד המלך expressed the humility he felt that his family was chosen for the monarchy only after the failure of the first family chosen.

TRANSLATION OF SOURCES

'ברכות-ד'-ב'-Rabbi Yochanon said: why is there no verse for the letter "Nun" in Ashrei? Because there is a verse that begins with the letter "Nun" that prophesizes the downfall of Israel's enemies as it is written (Amos 5):Fell and will not be able to rise the young maiden Israel. In Israel they interpreted the verse differently: Fallen and she will no longer fall, the young maiden Israel. Rav Nachman the son of Yitzchak said: Because of this prophecy, King David referred to the issue in the next verse when he wrote by way of prophecy: G-d supports all those who fall.

'רש"י עמוס פרק ה' פסוק ב'-After they will be exiled in the days of Hosea the son of Eilah (Kings I 16), there will never again be a king appointed from the Lost Ten Tribes.

'רד"ק עמוס פרק ה' פסוק ב'-They will not return for a long time. This was said about the Ten Tribes who were exiled by the King of Assyria at the time of Hosea the son of Elah and who have not yet returned. The people who were exiled to Babylonia were able to return, but the Ten Tribes did not return. Several prophets prophesized that the Ten Tribes will someday return. We find similar uses of the word: "they will not". The word is not meant to convey the meaning of "forever" even though in the context of the verse, the word appears to mean "forever". A similar meaning for the word is found in the verse: the armies of Aram will not enter into Israel. We later find a verse that tells us that the army of Aram returned. Another verse in which the word has the same meaning is the verse: And the King of Egypt will no longer leave his land. We later find a verse that relates that the army of Egypt embarked from Egypt.

'מצודת דוד עמוס פרק ה' פסוק ב'-The verse should be interpreted as follows: at this time the Nation of Israel has fallen to a very low point. The Nation will not return to its original position, being the government that it once was until it is exiled (but in the Ultimate Redemption they will also return just as the tribe of Yehudah and Binyamin will return. Then once again there will be one king for all of them. At that time, they will return to the status that they once enjoyed.)

'סידור רוקח [בז] אשרי- עמוד קסד'-There is no letter Nun in the prayer of Ashrei because King David foresaw the downfall of the Jewish Kingdom as the verse states: Fell and will not be able to rise the young maiden Israel. The downfall occurred in the 50th (Nun) generation. From Adam, the first man, until King Tzidkiyahu, there were 50 generations. That explains what was meant in another verse: Because they were a generation of perversity. The word "Haim" was not used but the word "Haima" was used which in gematria (Hey=5+Mem=40+Hey=5) equals 50.

[The Rokeach then proceeds to enumerate all 50 generations.] We find that T'zidkiyahu was the 50th generation. We do not count King Yihoachaz nor do we count King YiHoyachin because neither reigned for a full year.